

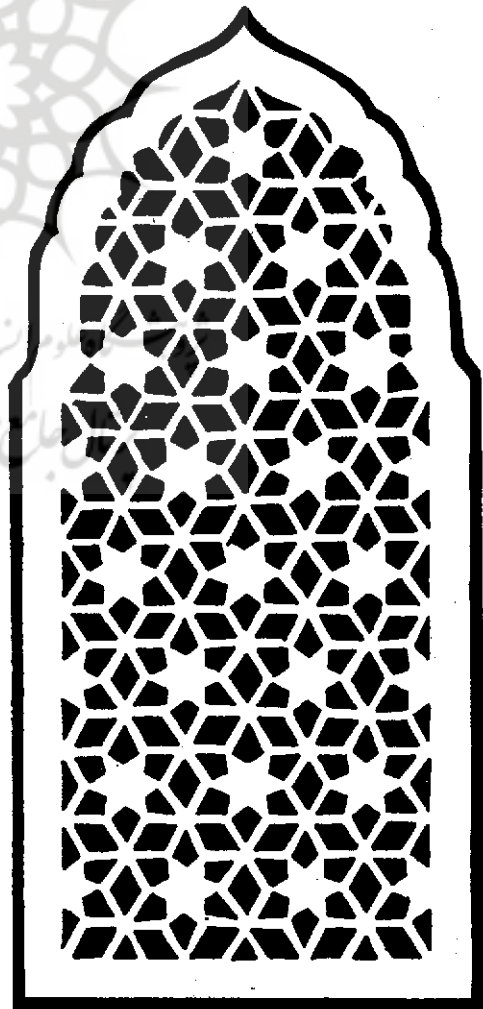
کتابنامه و مقاله‌نامه قنات

دکتر عبدالکریم بهنیا

احداث قناتهای جدید و نگهداری قناتهای موجود به دلایل متعددی در سالهای اخیر مورد اقبال عمومی واقع شده است. تقریباً در دهه گذشته کلیه مؤسسات دولتی که وظیفه تدوین و اجرای برنامه‌های مصرف آب در کشاورزی و آب آشامیدنی را برعهده داشته‌اند و همچنین کشاورزانی که همواره در آرزوی تبدیل زراعت دیم خود را به زراعت آبی بوده‌اند، قسمتی از حل مشکل خود را در احیاء، بازسازی و در بعضی موارد احداث قنات دانسته‌اند. از میان مؤسسات گوناگون دولتی می‌توان واحدهای تابعه وزارت کشاورزی، واحدهای تابعه وزارت نیرو، واحدهای تابعه سازمان برنامه و بودجه، مدیریت بهداشت محیط استانها و جهادهای سازندگی در مناطق گوناگون کشور را نام برد.

یکی از مسائلی که تقریباً کلیه دست‌اندرکاران امر قنات با آن روبرو بوده‌اند عدم آگاهی از منابع موجود در این موضوع است. در نتیجه بعضی از طرحهای احیاء و احداث قنات که بدون رعایت اصول فنی به اجرا درآمده باعث اتلاف سرمایه و وقت بسیار شده است. به عنوان مثال می‌توان از میان موارد متعدد، قنات «سفاله‌زن» واقع در بخش گوگرد شهرستان گلبایگان، قنات «سیده صفیه» در شهرستان مسجدسلیمان و «کهریز بارانگرد» در شهرستان ایذه را نام برد. در قنات «سفاله‌زن» به شیوه‌ای غیر فنی راه آب مسدود شده را باز کرده و باعث زیان هنگفتی شده‌اند. در قنات «سیده صفیه» محل احداث اولیه قنات مناسب نبوده و بالأخره شیب «کهریز بارانگرد» متناسب با توپوگرافی زمین انتخاب نشده است.

با عنایت به آنچه گذشت، این جهاناب از شهریور ۱۳۵۷ به فکر تألیف و تدوین کتابی افتادم که فنون احداث و نگهداری قنات را از تمام جهات مورد بحث و تدقیق قرار دهد. برای رسیدن بدین مقصود مراحل چندی پیموده شد که یکی از مهمترین آنها تحقیق و مطالعه در کلیه منابع مربوط به قنات است. ماحصل تحقیق در این مرحله دست یافتن بر ۲۰۴ اثر فارسی شامل ۱۹۴ مقاله، بروشور و کتاب، چهار رساله دوره لیسانس، چهار رساله دوره فوق لیسانس، یک رساله دوره دکترا و یک حلقه فیلم بود. اینک فهرست ۲۰۴ منبع مزبور و «راهنمای» مربوطه آورده می‌شود.

راهنما

- حروفی که در ذیل شماره‌های ردیف منابع پیوست ذکر گردیده‌اند، جهت اختصار به جای اسامی کامل مؤسسات و اشخاص به کار برده شده‌اند. خوانندگان در صورت تمایل می‌توانند منبع مورد درخواست خویش را از مؤسسات و یا افراد مسذکور در ذیل درخواست کنند:
- ۱ - (آب): سازمان آب و برق خوزستان، کتابخانه امور بررسی منابع آب، اداره آبهای زیرزمینی (اهواز).
 - ۲ - (آر): کتابخانه آموزشکده کشاورزی رامین
 - ۳ - (آی): اداره امور آب استان یزد (یزد).
 - ۴ - (اچ): کتابخانه دانشکده ادبیات و زبانهای خارجه دانشگاه شهید چمران (اهواز).
 - ۵ - (دب): کتابخانه دفتر برنامه و بودجه استان خوزستان (اهواز).
 - ۶ - (زش): کتابخانه سازمان زمین‌شناسی کشور (تهران).
 - ۷ - (سب): کتابخانه مرکزی سازمان برنامه و بودجه (تهران).
-
- ۸ - (ع ب): مؤلف: عبدالکریم بهنیا.
 - ۹ - (ع ج): کتابخانه دانشکده علوم دانشگاه شهید چمران (اهواز).
 - ۱۰ - (ک چ): کتابخانه دانشکده کشاورزی دانشگاه شهید چمران (اهواز).
 - ۱۱ - (ک ش): کتابخانه دانشکده کشاورزی دانشگاه شیراز (شیراز).
 - ۱۲ - (م آ): کتابخانه مؤسسه آشناسی ایران (تهران).
 - ۱۳ - (م ا): کتابخانه ملی ایران (تهران).
 - ۱۴ - (م ج): کتابخانه مرکزی دانشگاه شهید چمران (اهواز).
 - ۱۵ - (م ن): کتابخانه مرکزی وزارت نیرو (تهران).
 - ۱۶ - (ن ک): نویسندگان کتب و مقالات.
 - ۱۷ - (-): مؤلف نتوانسته است این منابع را در جایی پیدا کند، به همین دلیل از خوانندگان تقاضا دارد که اگر به وجود این منابع در محلی آگاهی دارند مؤلف را مطلع فرمایند.
-
- ۱ - آل احمد، جلال. جزیره خارک، دُرّ یتیم خلیج فارس. چاپ چهارم. مؤسسه انتشارات امیرکبیر. تهران. ۱۸۱ ص. ۱۳۵۶ ه. ش. صص ۵۳ - ۵۷ (ع ب).
 - ۲ - آل احمد، جلال. اورازان: وضع محل، آداب و رسوم، فلکلور و لهجه. چاپ هشتم. فروردین ۱۳۵۷. انتشارات رواق و انتشارات مازیار. تهران. ۹۸ ص. صص ۲۷ - ۳۰ (ع ب).
 - ۳ - ابن اثیر، عزالدین ابوالحسن (مؤلف) و محمد ابراهیم باستانی پاریزی (مترجم). اخبار ایران از الکامل ابن اثیر. انتشارات دانشگاه تهران. ۱۳۴۹ ه. ش. ۴۰۷ ص. صص ۲۳-۲۷ (اچ).
 - ۴ - ابن بطوطه (مؤلف) و محمدعلی موحد (مترجم). سفرنامه ابن بطوطه (رحله ابن بطوطه). بنگاه ترجمه و نشر کتاب. تهران. ۱۳۴۸ ه. ش. ۲ جلد (اچ).
 - ۵ - اتحاد، رحیم. کلیاتی درباره منابع آب دشتهای حاشیه کویر لوت. سازمان برنامه و بودجه. معاونت برنامه ریزی. دفتر منابع طبیعی و محیط زیست. تهران. ۱۳۵۷ ه. ش. ۱۴۲ ص (ع ب).
 - ۶ - استانداری کرمان. بخشی از گزارش استانهای خراسان و یزد در رابطه با مسائل احیاء قنوات و آبهای منطقه. ۱۳۶۱ ه. ش. ۷ ص. ارائه شده در سمینار احیاء قنوات و مسائل مربوط به آبهای استان. ۱۳ تا ۱۶ خردادماه ۱۳۶۱. کرمان (ع ب).
 - ۷ - استرآبادی، عباس. ارزیابی و عوامل مؤثر در ارزش املاک مزروعی، برآورد هزینه عملیات عمرانی و راهنمایی کشاورزان. چاپخانه بانک اعتبارات کشاورزی و عمران روستائی ایران. بی تا. تهران. ۱۱۸ ص (ع ب).
 - ۸ - اسداللهی، حیدرعلی. قزوین و مسئله قنوات. مقاله ارائه شده در اولین سمینار قنوات ایران. مشهد. تیرماه ۱۳۶۰. ۸ ص (ع ب).
 - ۹ - اسفندیاری، فرهاد. محاسبه شعاع تأثیر چاه در سفره آب آزاد. وزارت نیرو. امور آب. چاپ دوم. ۱۳۶۰ ه. ش. ۲۳ ص + ۹۶ ص. جدول. صص ۹-۱۰ (ک چ).
 - ۱۰ - افتخار لاری، مهرداد و علی چهره نگار. مطالبی چند پیرامون بازسازی و احیاء قنوات در استان کهگیلویه و بویراحمد. مقاله ارائه شده در اولین سمینار قنوات ایران. مشهد. تیرماه ۱۳۶۰. ۳ ص (ع ب).
 - ۱۱ - افشار، ایرج. یادگارهای یزد (جلد دوم) انتشارات انجمن

- آثار ملی. تهران. بی تا. ۹۲۸ ص. صص ۸۰۷-۸۱۲ (م ج).
- ۱۲ - اقبالی، علی. اهمیت احیای قنوات ایران. نشریه هفتگی کشاورز امروز. سال اول. شماره ۷. ص ۳ (ع ب).
- ۱۳ - امیری، عزیز. چاههای عمیق و قنوات و مقایسه آن دو با هم. دانشگاه تهران. دانشکده کشاورزی. گروه آبیاری و آبادانی. پایان نامه معادل فوق لیسانس. ۱۳۴۴ ه. ش. ۸۹ ص (-).
- ۱۴ - انصاری، صادق. شناخت آبهای زیرزمینی، حفاری و پمپ (جلد دوم). چاپ اول. ۱۳۵۳ ه. ش. مدرسه عالی کشاورزی همدان. چاپ افست گلشن. ۲۸۲ ص. صص ۴۱-۹۱ (ع ب).
- ۱۵ - ایرانمنش، محمد حسین. بررسی نوسانات سطح آبهای زیرزمینی دشت قزوین. پایان نامه دوره فوق لیسانس آبشناسی در رشته مهندسی آبهای زیرزمینی. مؤسسه آبشناسی ایران. تهران. مهر ۱۳۴۹. ۹۵ ص + ۳ نقشه. صص ۱۸-۲۰ (زش) و (م آ).
- ۱۶ - ایرانمنش، محمد حسین. تحلیلی بر مسئله استخراج آب به وسیله چاه. سازمان تحقیقات زمین شناسی و معدنی کشور. تهران. اسفند ۱۳۵۸. ۳۲ ص (زش).
- ۱۷ - ایرانمنش، محمد حسین. گزارش بازسازی قنوات گلپایگان. سازمان تحقیقات زمین شناسی و معدنی کشور. تهران. اردیبهشت ۱۳۵۹. ۱۶ ص (ع ب).
- ۱۸ - ایرانمنش، محمد حسین. قنوات، بازسازی و بهسازی و ازدیاد آبدهی. سازمان زمین شناسی کشور. تهران. ۱۳۵۹ ه. ش. ۱۸۲ ص (س ب).
- ۱۹ - ایرانمنش، محمد حسین. گزارش مختصر و طرح مطالعات آبهای زیرزمینی دشت گلپایگان. سازمان زمین شناسی کشور. تهران. خرداد ۱۳۶۰. ۶ ص (ع ب).
- ۲۰ - ایرانمنش، محمد حسین. قنوات، بازسازی و بهسازی و ازدیاد آبدهی. سازمان زمین شناسی کشور. تهران. چاپ دوم. شهریور ۱۳۶۰. ۲۵۴ ص (ک ج).
- ۲۱ - ایرانمنش، محمد حسین. طرح بهسازی و ازدیاد آبدهی قنوات بهجت آباد. سازمان زمین شناسی کشور. تهران. آذرماه ۱۳۶۰. ۴ ص (ع ب).
- ۲۲ - ایرانمنش، محمد حسین. طرح ایجاد نهاد تحقیقاتی، آموزشی و اجرایی قنوات و سیستمهای مشابه. سازمان زمین شناسی کشور. تهران. اردیبهشت ۱۳۶۱. ۱۵ ص (ع ب).
- ۲۳ - ایرانمنش، محمد حسین و هارون نیکلاس. بررسی قنوات بهجت آباد و عملیات چاه پیمائی برای نمونه سازی و اجرای طرح بهسازی و ازدیاد آبدهی. سازمان زمین شناسی کشور. تهران. فروردین ۱۳۶۱. ۳۵ ص (زش).
- ۲۴ - ایرانمنش، محمد حسین. تغذیه مصنوعی به وسیله قنوات. سازمان زمین شناسی کشور. تهران. اردیبهشت ۱۳۶۲. ۴۲ ص (زش).
- ۲۵ - ایقانیان، ریاض الله. اطلس هیدروژئولوژی جنوب البرز. جلد اول: آمار منابع آب زیرزمینی قزوین، کرج، تهران، ورامین، ایوانکی، گرمسار تا پایان سال ۱۳۴۷ ه. ش. وزارت آب و برق. واحد آب. اداره کل آبهای زیرزمینی. خرداد ۱۳۴۸ (م ن).
- ۲۶ - ایقانیان، ریاض الله. اطلس هیدروژئولوژی جنوب البرز. جلد دوم: کیفیت آبهای زیرزمینی مناطق قزوین، هشتگرد، کرج، تهران، ورامین، ایوانکی، گرمسار. وزارت آب و برق. واحد آب. اداره کل آبهای زیرزمینی. اسفند ۱۳۴۹ (م ن).
- ۲۷ - ایقانیان، ریاض الله. اطلس هیدروژئولوژی جنوب البرز. ضمیمه جلد دوم: لیست و نتایج شیمیایی آبهای زیرزمینی قزوین، هشتگرد، کرج، تهران، ورامین، ایوانکی، گرمسار تا پایان سال ۱۳۴۷ ه. ش. وزارت آب و برق. واحد آب. اداره کل آبهای زیرزمینی. ۱۳۴۹ ه. ش. (م ن).
- ۲۸ - بادکوبه ای، یعقوب. آمار چاهها و قنوات منطقه کاشان. وزارت آب و برق. اداره کل آبهای زیرزمینی. ۱۳۵۲ ه. ش. (-).
- ۲۹ - بارتولد، و. و. (مؤلف) و کریم کشاورز (مترجم). آبیاری در ترکستان. انتشارات مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی. دانشگاه تهران. ۱۳۵۰ ه. ش. ۳۱۴ ص. صص ۲۷، ۲۸، ۶۶.

(ک چ)

۷۲، ۷۳ (ع ب).

- ۳۰ - باستانی پاریزی، محمد ابراهیم. تجدید مطلع (بیمه قنات). مندرج در کتاب: زیر این هفت آسمان. چاپ دوم. تابستان ۱۳۵۶. انتشارات جاویدان. تهران. ۳۹۶ ص. صص ۲۵۱ - ۲۵۵ [به نقل از مجله خواندنیها. شماره ۸۰. سال ۲۵. تابستان ۱۳۴۴] (ع ب).
- ۳۱ - باستانی پاریزی، محمد ابراهیم. گرفتاریهای قائم مقام. مجله یغما. دوره ۲۷ تا ۳۰. خرداد ۱۳۵۳ تا آبان ۱۳۵۶ (م چ).
- ۳۲ - باستانی پاریزی، محمد ابراهیم. چاه در راه قنات. مندرج در کتاب: زیر این هفت آسمان. چاپ دوم. تابستان ۱۳۵۶. انتشارات جاویدان. تهران. ۳۹۶ ص. صص ۳۵۸ - ۳۷۴ [به نقل از روزنامه اطلاعات. ششم تیرماه ۱۳۵۵] (ع ب).
- ۳۳ - باستانی پاریزی، محمد ابراهیم. سوخته خرمن (بیمه محصول و قنات). مندرج در کتاب: زیر این هفت آسمان. چاپ دوم. تابستان ۱۳۵۶. انتشارات جاویدان. تهران. ۳۹۶ ص. صص ۲۴۶ - ۲۵۰ [به نقل از مجله خواندنیها. شنبه اول تیرماه ۱۳۴۲] (ع ب).
- ۳۴ - باستانی پاریزی، محمد ابراهیم. حماسه کویر. انتشارات امیر کبیر. تهران. ۱۳۵۶ ه. ش. ۸۳۶ ص (م چ).
- ۳۵ - باستانی پاریزی، محمد ابراهیم. اصلاحات آبی آری، اصلاحات ارضی نه. مجله دهقان روز. سال هیجدهم. شماره ۱. فروردین ۱۳۵۹. صص ۱۴، ۲۴ و ۲۵ [بمنقل از روزنامه اطلاعات، شماره ۱۶۰۸۲] (ع ب).
- ۳۶ - باستانی پاریزی، محمد ابراهیم. قنات و سد و غیره. مجله مسائل کشاورزی ایران. شماره چهارم. پائیز ۱۳۶۰. تهران. صص ۷۲ - ۸۴ (ع ب).
- ۳۷ - باستانی پاریزی، محمد ابراهیم. گنجعلیخان. شرکت انتشارات اساطیر. تهران. چاپ دوم. ۱۳۶۲ ه. ش. ۵۴۱ صفحه. صص ۶۵، ۲۸۰ و ۷۵ - ۹۱ (م چ).
- ۳۸ - بایوردی، محمد. هیدرولیک قنات. وزارت آب و برق. کمیته ملی آبیاری و زهکشی. نشریه سالانه آبیاری و زهکشی. شماره ۹. دی ماه ۱۳۵۲. تهران. صص ۱۸ الی ۲۱. (ع ب) و
- ۳۹ - برزگر. وزارت نیرو مسئولیت احیاء قنات رادر کشور بعهدہ گرفت. نشریه هفتگی برزگر. سال سوم. شماره ۱۲۲. (۶۱/۳/۲۹) صص ۲ و ۴ (ع ب).
- ۴۰ - برزگر. خراسان با داشتن ۵۰۰۰ قنات باز هم نیاز به قنات‌های جدیدی دارد. نشریه هفتگی برزگر. سال سوم. شماره ۱۳۰. (۶۱/۵/۲۳) صص ۱ و ۲ (ع ب).
- ۴۱ - برزگر. مغول و پهلوی دو عامل ویران کننده قنات در ایران. نشریه هفتگی برزگر. سال سوم. شماره ۱۳۰. (۶۱/۵/۲۳) صص ۲ و ۴ (ع ب).
- ۴۲ - برزگر. سیاستها و رؤوس پیشنهادی جهاد سازندگی در زمینه اقتصاد کشاورزی. نشریه هفتگی برزگر. سال سوم. شماره ۱۳۳. (۶۱/۶/۱۳) صص ۳ و ۴ (ع ب).
- ۴۳ - برزگر. کمکهای بلاعوض دولت به کشاورزان برای تأمین آب زراعی، ایجاد و مرمت قنات و انهار به میزان بسیار قابل توجهی افزایش می‌یابد. نشریه هفتگی برزگر. سال سوم. شماره ۱۵۴. (۶۱/۱۱/۹) صص ۱ و ۲ (ع ب).
- ۴۴ - ؟. موقعیت ایران و نقش مدرس. جلد اول: سیری در تاریخ تحول اقتصادی و سیاسی و طبیعی ایران و اندیشه و اخلاق سیاسی مدرس. ۱۳۵۶ ه. ش. صص ۸۲ - ۱۲۱ و فصلهای سیر تحول اقتصادی و سیاسی. انتشارات مدرس. ۱۶۰ ص (ع ب).
- ۴۵ - بهرامی، تقی. جغرافیای کشاورزی ایران. انتشارات دانشگاه تهران. ۱۳۳۳ ه. ش. ۶۷۸ ص. صص ۲۸ و ۲۹ (ک چ).
- ۴۶ - پارس، مهدی. تغذیه مصنوعی آبهای زیرزمینی. سازمان برنامه و بودجه. ارائه شده در سمینار بازسازی، احیا و احداث کاریزها (قنات) در مشهد. ۶ ص (ع ب).
- ۴۷ - پازوش، هرمز. نقش قنات در آبادانی کویرها. نشریه دانشکده فنی دانشگاه تهران. شماره ۴۴. صص ۱ - ۱۰. خرداد ماه ۱۳۶۱ (ع ب).
- ۴۸ - پتروف، م. پ. (مؤلف) و، ح گل گلاب (مترجم). مشخصات

- ۴۹ - پرویزی، فریدون. ژئوهیدرولوژی، هیدرولیک چاهها و هیدرودینامیک آبهای زیرزمینی و آزمایشات پمپاژ. مؤسسه آشناسی ایران. تهران. نشریه شماره ۳۳. اسفند ۱۳۵۲ - ۲۱۷ ص (م آ).
- ۵۰ - پطروشفسکی، ایلیا پاولویچ (مؤلف) و کریم کشاورز (مترجم). کشاورزی و مناسبات ارضی در ایران عهد مغول. قرنهای ۱۳ و ۱۴ میلادی. جلد اول. انتشارات نیل. تهران. چاپ دوم. ۱۳۵۵ ه. ش. ۴۳۲ ص. صص ۱۹۶ و ۱۹۷، ۱۴۲ - ۱۶۰ (آر) و (م ج).
- ۵۱ - پورمیرزائی، علی. گزارش کوتاهی در مورد قنوات استان کرمان جهت ارائه در سمینار احیاء و بازسازی قنوات. مقاله ارائه شده در اولین سمینار قنوات ایران. مشهد. تیرماه ۱۳۶۰. ۶ ص + ۹ ص (ع ب).
- ۵۲ - ترابی، رحیم. گزارش فعالیتها و مطالعات انجام شده واحد آبهای زیرزمینی در مناطق مختلف خوزستان. وزارت آب و برق. شرکت سهامی سازمان آب و برق خوزستان. طرح بررسی منابع. واحد آبهای زیرزمینی. اردیبهشت ۱۳۵۰. ۴۳ ص (آب).
- ۵۳ - ترابی، رحیم. بررسی نوسانات سطح آبهای زیرزمینی منطقه دز بزرگ در سالهای اخیر و تجزیه و تحلیل علل آن. وزارت آب و برق. شرکت سهامی سازمان آب و برق خوزستان. طرح بررسی منابع. اداره نظارت بر منابع آب خوزستان. واحد آبهای زیرزمینی. آبانماه ۱۳۴۹. ۵۵ ص (آب).
- ۵۴ - تهران اکونومیست. چاه جانشین قنات. سال دهم. شماره ۴۶۴. ۱۳۴۱ ه. ش. ص ۱۹ (-).
- ۵۵ - تهران اکونومیست. در ورامین ۲۹۷ حلقه چاه آب و ۲۷۴ رشته قنات وجود دارد. سال دوازدهم. شماره ۵۲۳. ۱۳۴۲ ه. ش. صص ۹ و ۱۰ (ام).
- ۵۶ - ثابت قدم، شهین. مروری بر مسائل اقتصادی، اجتماعی، فنی و سیاسی کشاورزی روستائی و عشایری ایران در

- سالهای اخیر و راه حلهای پیشنهادی. نیمه دوم سال ۱۳۵۷ ه. ش. ۴۶ ص (ع ب).
- ۵۷ - جعفری، جعفر بن محمد بن حسن (قرن نهم هجری) (مؤلف) و ایرج افشار (مصحح). تاریخ یزد. چاپ دوم. بنگاه ترجمه و نشر کتاب. تهران. ۱۳۴۳ ه. ش. ۲۸۳ ص (ک ج).
- ۵۸ - جمالی، ویکتوریا. آبیاری سنتی در ایران (قنات). مجله محیط شناسی. انتشارات دانشگاه تهران. شماره ۵. اسفند ۱۳۵۴. صص ۱۲۷ الی ۱۳۲ (ع ب).
- ۵۹ - جوادی، شفیع. زیان آبهای زیرزمینی. تهران اکونومیست. سال پانزدهم. شماره ۶۹۹. ۱۳۴۶ ه. ش. ص ۴۴ (م).
- ۶۰ - جوکار قناتی، رضا. شناسنامه بهبهان. اهواز. ۱۳۵۰ ه. ش. ۲۰۲ صفحه. صص ۳، ۵، ۶۹ و ۷۰ (ع ب).
- ۶۱ - جهاد سازندگی شهرستان آشتیان. طرح تأمین آب کشاورزی در منطقه آشتیان فراهان. جهاد سازندگی شهرستان آشتیان. بهمن ۱۳۵۸. ۲۷ ص (ع ب).
- ۶۲ - چاه کوتاهی، سیروس. خطرات شغل مقنی. مجله آب. دوره سوم (-). ۶۴ - چاه کوتاهی، سیروس. پژوهشی در باره آبهای جوی، سطحی و زیرزمینی منطقه کاشان. دانشگاه تهران. مرکز تحقیقات مناطق کویری و بیابانی ایران. نشریه شماره ۴. ۱۳۵۶ ه. ش. ۱۰۴ ص (م ج).
- ۶۵ - حاج رسولیها، شاپور و اکبر توتونی. بررسی کیفیت آب قناتها و چاههای منطقه برخوار اصفهان. وزارت نیرو. کمیته ملی آبیاری و زهکشی. نشریه سالانه آبیاری و زهکشی. امرداد ۱۳۵۷. صص ۸۲ الی ۸۹ (ع ب).
- ۶۶ - حاجیان، محمود. بهره برداری از منابع آبهای زیرزمینی توسط قنات و بررسی محاسن و معایب آن. پایان نامه دوره فوق لیسانس آب شناسی در رشته مهندسی آبهای زیرزمینی. مؤسسه آب شناسی ایران. تهران. شهریور ۱۳۴۹. ۲۹ ص (ع ب).
- ۶۷ - حامی، احمد. آب یابی، آبرسانی، آبیاری، آب سنجی در ایران باستان. نشریه. دانشکده فنی دانشگاه تهران. شماره ۲۰. دوره دوم. صص ۱۰ الی ۱۹. مهرماه ۱۳۵۰ (ع ب).
- ۶۸ - حسنعلی زاده، از اسراف در بهره برداری منابع زیرزمینی چه نتایجی حاصل می شود. نشریه آب. دوره دوم. شماره چهارم و پنجم. دیماه ۱۳۳۵. صص ۱۸ و ۱۹ (ع ب).
- ۶۹ - حق پناه جهرمی، قنبر علی. نارسائیهای بخش کشاورزی. اداره کل کشاورزی استان فارس (ع ب).
- ۷۰ - خانجانی، محمد جواد. کاریز یا قنات و لزوم احیای آن. مجله کشاورزی. سال سوم. شماره ۲۹. اردیبهشت ۱۳۶۱. صص ۲۸، ۲۹ و ۶۳ (ع ب).
- ۷۱ - خمارلو، نصرت الله. بازسازی قنات و مشکلات موجود در رابطه با احیای قنات. مقاله ارائه شده در اولین سمینار قنات ایران. مشهد. تیرماه ۱۳۶۰. ۷ ص (ع ب).
- ۷۲ - خیرابی، جمشید. انتخاب مناسب قنات و یا چاه بر چه موازینی باید استوار باشد؟ مجله مسائل کشاورزی ایران. شماره سوم. تابستان ۱۳۶۰. صص ۵۳ الی ۶۲ (ع ب).
- ۷۳ - خلیلیان، سعید. بررسی چاه عمیق و قنات. دانشگاه تبریز. دانشکده کشاورزی. آبیاری و آبادانی. پایان نامه لیسانس. ۱۳۵۱ ه. ش. ۶۱ ص (-).
- ۷۴ - دشتی زاده رحمت آبادی، محمد. آبهای زیرزمینی و قنات. دانشگاه شیراز. دانشکده کشاورزی. گروه آب و خاک. پایان نامه معادل فوق لیسانس. ۱۳۴۳ ه. ش. ۷۱ ص (ک ش).
- ۷۵ - دفتر مشاوره کشاورزی مهندس نادر افشار. پیشنهاد مشخص برای حل مسائل کشاورزی ایران بر پایه سه پیش نویس و چهار صد نظریه و هشت نتیجه گیری. نشریه شماره ۲ دفتر مشاوره کشاورزی مهندس نادر افشار. تهران. ۱۳۵۸ ه. ش. ۸۳ ص (ع ب).
- ۷۶ - مرکزی جهاد سازندگی. طرح نگهداری و دائر نمودن قنات و مقایسه اقتصادی آنها با حفر چاه و نصب موتورپمپها. دفتر مرکزی جهاد سازندگی. کمیته کشاورزی. گروه آبرسانی و آبیاری. ۱۳۵۹ ه. ش. ۱۰ ص (ع ب).
- ۷۷ - دویست، راجر (مؤلف) و پازوش، هرمز (مترجم). شناخت

- جلد اول - منطقه شمال. مهر ۱۳۵۱ ه. ش. ۲۵۰ ص. تألیف فریدون مبشری و رحیم اتحاد.
- جلد دوم - منطقه آذربایجان. مهر ۱۳۵۱ ه. ش. ۲۳۶ ص. تألیف فریدون مبشری و فریدون هاشمی.
- جلد سوم - مناطق غرب و خوزستان. مهر ۱۳۵۱ ه. ش. ۲۸۸ ص. تألیف فریدون مبشری و حسن شنطیا.
- جلد چهارم - منطقه فارس. مهر ۱۳۵۱ ه. ش. ۲۳۰ ص. تألیف فریدون مبشری و قهرمان قدرت‌نما.
- جلد پنجم - مناطق کرمان و بندرعباس. آذر ۱۳۵۱ ه. ش. ۲۲۵ ص. تألیف فریدون مبشری و رحیم اتحاد.
- جلد ششم - مناطق سیستان و بلوچستان. آذر ۱۳۵۱ ه. ش. ۲۰۱ ص. تألیف فریدون مبشری و منصور شهیدی.
- جلد هفتم - منطقه خراسان. آذر ۱۳۵۱ ه. ش. ۲۶۶ ص. تألیف فریدون مبشری و منصور افروز.
- جلد هشتم - منطقه اصفهان. اسفند ۱۳۵۱ ه. ش. ۱۷۶ ص. تألیف فریدون مبشری و رحیم اتحاد.
- جلد نهم - منطقه تهران. خرداد ۱۳۵۲ ه. ش. ۲۵۹ ص. تألیف قهرمان قدرت‌نما و رحیم اتحاد (س ب) و (و ب).
- ۸۹ - سازمان برنامه و بودجه. اطلاعات مختصری در مورد قنوات استان کرمانشاهان. گزارش ارائه شده در اولین سمینار قنوات ایران. مشهد. تیرماه ۱۳۶۰ (ع ب).
- ۹۰ - سازمان برنامه و بودجه. تصویری از قنوات استان همدان. مقاله ارائه شده در اولین سمینار قنوات ایران. مشهد. تیرماه ۱۳۶۰. ۸ ص (ع ب).
- ۹۱ - سازمان برنامه و بودجه. گزارش سازمان برنامه و بودجه استان اصفهان شامل: شناخت کلی استان، منابع آب، احیاء و بازسازی قنوات. گزارش ارائه شده در اولین سمینار قنوات ایران. مشهد. تیرماه ۱۳۶۰. ۴ ص (ع ب).
- آبهای زیرزمینی (ژئوهیدرولوژی). مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران. شماره ۱۴۹۵. ۱۳۵۴ ه. ش. ۵۰۴ ص (ع ج).
- ۷۸ - دیبائیان، حسن. احداث قنوات و آبهای زیرزمینی. مجله فلاح. شماره ششم. سال پنجم. شهریور ۱۳۱۶. صص ۱۹۲ - ۱۹۶ (م ا).
- ۷۹ - دیبائیان، حسنخان. آبهای زیرزمینی و قنوات و طرز کشف آنها. مجله مدرسه عالی فلاح کرج. سال سوم. شماره سوم. اردیبهشت ۱۳۱۴. صص ۷ - ۱۷ (م ا).
- ۸۰ - رضویان، محمدتقی. کلیات جغرافیائی خاورمیانه. جلد اول. ۱۳۵۸ ه. ش. دانشگاه ملی ایران. شماره ۱۷۱. ۲۳۲ ص. صص ۱۵ - ۱۳۲ (ع ب).
- ۸۱ - روحانی، منصور. توسعه منابع آب ایران، مشکلات و راه حل‌ها. بهمن ۱۳۴۲ - تهران (م ن) - ۶۷ ص (م ن).
- ۸۲ - روحانی، منصور. سیاست‌های مربوط به توسعه منابع آب در ایران. وزارت آب و برق. مقاله برای ارائه در کنفرانس جهانی آب برای صلح منعقد در واشنگتن. ۱۳۴۶ ه. ش. ۱۶ ص (ع ب).
- ۸۳ - زن روز «قنات» های قدیم و «افسوس» های امروز. (قسمت اول). شماره ۸۰۹ (۶۰/۱/۲) صص ۱۲، ۱۳، ۵۱ و ۵۲ (ع ب).
- ۸۴ - زن روز. قنات، نهری پر آب در قعر زمین (قسمت دوم). شماره ۸۱۰. ۶۰/۱/۲۹) صص ۱۸، ۱۹ و ۴۷ (ع ب).
- ۸۵ - سازمان آب و برق خوزستان. بررسی مقدماتی مردابهای شهرستان ایذه. امور بررسی منابع آب. دیماه ۱۳۵۸. (شامل ۲ گزارش و ۳ نقشه) (ع ب).
- ۸۶ - سازمان آب و برق خوزستان. آبهای زیرزمینی (قنات). طرح بررسی منابع. بی تا. ۱۱ ص. نشریه شماره ۸ (ع ب).
- ۸۷ - سازمان برنامه. چاه عمیق یا قنات. دفتر برنامه‌ریزی. تهران. ۱۳۴۴ ه. ش. ۹ صفحه (گزارش شماره ۴) (-).
- ۸۸ - سازمان برنامه - ارزیابی وضع موجود و امکانات توسعه منابع آب:

- ۹۲ - سازمان برنامه و بودجه. گزارش سازمان برنامه و بودجه استان چهار محال و بختیاری در مورد قنوات. گزارش ارائه شده در اولین سمینار قنوات ایران. مشهد. تیرماه ۱۳۶۰. ۳ ص (ع ب).
- ۹۳ - سازمان برنامه و بودجه. گزارشی در مورد قنوات استان سمنان. گزارش ارائه شده در اولین سمینار قنوات ایران. مشهد. تیرماه ۱۳۶۰. ۸ ص (ع ب).
- ۹۴ - سازمان برنامه و بودجه. گزارش سازمان برنامه و بودجه استان سیستان و بلوچستان در مورد قنوات. گزارش ارائه شده در اولین سمینار قنوات ایران. مشهد. تیرماه ۱۳۶۰. ۵ ص (ع ب).
- ۹۵ - سازمان برنامه و بودجه. گزارش سازمان برنامه و بودجه استان خراسان در مورد قنوات. گزارش ارائه شده در اولین سمینار قنوات ایران. مشهد. تیرماه ۱۳۶۰. ۲۴ ص (ع ب).
- ۹۶ - سازمان برنامه و بودجه. گزارش در حاشیه سمینار از استان یزد. گزارش ارائه شده در اولین سمینار قنوات ایران. مشهد. تیرماه ۱۳۶۰. ۱۴ ص (ع ب).
- ۹۷ - سازمان برنامه و بودجه. ایران در آئینه آمار. بهمن ۱۳۶۰. مرکز آمار ایران. ۱۴۳ ص. ص ۴۳ (ع ب).
- بخش دوم این کتابخانه در شماره آینده چاپ می‌شود.

از انتشارات تازه مرکز نشر دانشگاهی

